

DE BEZEM DOOR DE KERK...

Gemeente van Christus in Veenhuizen,

Afgelopen dinsdag hielden we een wijkavond en we dachten na over het thema '*Zeven stappen op weg naar een bruisende kerk in 2010*'. Het was een boeiende avond en u hebt op uw stoel een verslag gevonden van deze avond. 'Op weg naar een bruisende kerk', dat is dus een *reis*. Een reis door de tijd. En inderdaad, we maken als kerk een reis door de tijd en we zijn al 2000 jaar onderweg. En steeds weer moet een nieuwe generatie zich aansluiten bij het reisgezelschap, de ouden aflossen, de tocht vervolgen. De reiziger stelt zichzelf 7 vragen:

1. *Wie ben ik? Hoe ben ik eraan toe? Ben ik in goede conditie? Dat moet je weten voordat je een reis onderneemt. Kan ik de reis wel aan? En dus moeten we kijken in de spiegel. Het is de vraag die voelbaar wordt als we, zoals vanmorgen weer eens ouderwets de Tien Woorden lezen. Het houdt ons een spiegel voor: hoe sta ik ervoor in het leven?*
2. *Waar ben ik nu? Hoe is mijn situatie? Kan ik mijn plek lokaliseren in groter verband? De kerk is leeggelopen de afgelopen 25 jaar – kunnen we dat plaatsen? Zien we de veranderingen die zich hebben voorgedaan in de wereld om ons heen? Snappen we de twijfel van onze generatiegenoten? Stef Bos zong: '*...dat de wereld verandert, voor wie het wil zien...*'.*
3. *Met wie zijn we samen? Wie zijn mijn reisgenoten? We zitten naast elkaar in de kerk, maar kennen elkaar soms maar nauwelijks. Kennen we elkaars vreugde en verdriet? Hebben we oor voor de vragen die er leven, en oog voor de wanhoop die er leeft? Stil verdriet is het ergste verdriet! Maar ook: kennen we elkaars talenten? Weten we dat er we trompettisten, pianisten, waldhoornblazers onder ons hebben? Wisten we dat we zoveel jong expressief talent in ons midden hebben (Bonte Avond). Misschien is er nog veel meer talent en passie, maar we weten het niet.*
4. *Waar wil ik heen? Wat is mijn bestemming? Weten we dat nog? Soms lijkt de kerk de weg kwijt. God, de hemel, de genade, de kerk... het lijken vooral vragen. Oké, we willen een *levende en bruisende kerk* zijn... maar wat is dat? Is dat het enthousiasme van Bottenbleij in Drachten, is dat het sociaal engagement van ds. Visser in Rotterdam?*
5. *En wie of wat kom ik tegen? We reizen niet door een soort niemandsland, maar door een wereld die op allerlei manier aan ons trekt of een beroep op ons doet. Kunnen wij mensen helpen? Heeft het dorp Veenhuizen iets aan ons bestaan? En kunnen wij wat leren van de wereld om ons heen?*

6. En dan ook: *wat* neem ik mee op reis? Dat hangt natuurlijk af van het reisdoel! Maar het is wel een kernvraag in de kerk: *wat nemen we mee?* Welke traditie willen we in ere houden en waar hebben we alleen maar last van? Godsbeelden uit het verleden, zoals een God die naar willekeur mensen verkiest en verwerpt zijn we gelukkig kwijt. Hoeveel mensen hebben daar niet onder geleden. En de God die aan het turven is, de ‘Hoofdambtenaar morele zaken’... is dat een God die we mee nemen?

Maar we lijken intussen ook het vertrouwen in een God die ons in dagelijkse dingen leidt verloren te zijn. God is steeds verder uit ons leven weg gebannen: we vertrouwen vooral op de vitaminen, op cholesterol-verlagende margarine, op dokters en op verzekeringen, op de kooicon-structie en de airbags. Wat hebben we eigenlijk nog in onze rugzak?

7. Nou ja, en dan moeten we ook werkelijk *op pad* gaan! We kunnen eindeloos vergaderen, wijkavonden beleggen, beleidsplannen schrijven... maar gaan we ook op pad? Handen uit de mouwen en aan de slag! Stevige stappers aan, rugzak op de rug en de eerste stappen zetten...

Tja, dan is de tekst die er deze zondag op het rooster staat wel confronterend. Jezus komt naar Jeruzalem om daar het Paasfeest te vieren en stuit daar (*letterlijk*) tegen de handel in en om de tempel en in en om het Paasfeest. Het stuit hem tegen de borst, hij maakt van rondslingerende touwtjes een stevige zweep en gaat dan rigoureuus te werk: de tafels van de handelaren en wisselaars worden omvergeworpen en de verkopers van offerdieren worden de tempel uitgebonjourd. *Met bezem en zweep door de tempel!*

Is dat een oproep aan ons om *ook met zweep en bezem* door de kerk te gaan? Moeten we de rugzak leeggooien en opruimen? Oude gewoonten radicaal afschaffen? Oude godsbeelden bij de vuilnis? Oude liederen vervangen door flitsende muziek? Het liederenbord vervangen door PowerPoint en beamer? Preken vervangen door hilarisch cabaret? En de oude ouderlingen en diakenen ‘vriendelijke doch dringend’ vragen om nu maar eens op te stappen? Is dat de boodschap van ‘de zweep van Jezus’ vanmorgen?

Het lijkt erop dat ik er nu een beetje een karikatuur van maak, zodat we allemaal zullen verzuchten: *‘nee, natuurlijk niet...’* Maar laten we dat niet te snel doen. Het is een bijzonder ‘gevaarlijke’ tekst die we vandaag lezen. Ik wil graag met u het gedeelte heel nauwkeurig lezen, om goed te begrijpen wat ons hier verteld wordt – er hangt hier veel van af. Leest u mee?

Vers 13: *‘Kort voor Pesach, het Joodse Paasfeest, reisde Jezus naar Jeruzalem’*

Als er in de bijbel zo nadrukkelijk het waar en wanneer wordt verteld, is dat nooit zonder reden. Pesach, dat is het *kernfeest* van de joden, het hart van hun religie: de viering van de bevrijding uit Egypte! En Jeruzalem is het *hart* van de religieuze praktijk, het Mekka van de moslims, het Rome van de roomsen... Wie dáár een verhaal laat afspelen wil iets essentieels zeggen! En dat wil Johannes – hij plaatst het helemaal *vooraan* in zijn evangelie. Hier wordt een *statement* gemaakt die het joodse geloof in zijn geheel raakt! Het is opletten!

Vers 15: *‘hij maakte een zweep van touwtjes en joeg ze allemaal de tempel uit’*

Wie zo nadrukkelijk vertelt dat de zweep eerst gemaakt moet worden en het zelfs vermeldenswaardig vindt waarmee het gemaakt is, wil kennelijk laten weten dat het niet een opwelling was. Het steeg Jezus niet plotseling naar het hoofd, Hij wist kennelijk heel goed wat hij deed. Dat blijkt ook uit het vervolg, als hij gevraagd wordt naar de legitimatie hiervan.

Vers 19: *‘Jezus antwoordde hun: Breek deze tempel maar af, en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen’*

Het lijkt een bijzonder vreemd antwoord, een raadseltje. Dat was trouwens niet ongevoerd in die tijd, ze noemden het een ‘*masjaal*’. Er leek maar één uitleg mogelijk: deze stenen tempel slopen en Jezus zou hem weer opbouwen. Dat is belachelijk – het had 46 jaar geduurd om het te bouwen. Wat dit antwoord uitwerkte weten we niet. Want Johannes breekt het verhaal hier af en springt meteen naar het ‘heden’ van waaruit hij schrijft. Hij heeft kennelijk verteld wat er verteld moest worden – nu komt de toepassing, de duiding.

En dus springt Johannes naar het einde van het evangelie: *na de opstanding*, zo schrijft hij, pas na de opstanding begrepen de leerlingen deze woorden: Hij had het niet over het gebouw van de tempel, Jezus maakte een vergelijking met zijn eigen sterven en opstaan... Hij verwees naar het ‘slopen’ van zijn eigen lichaam en het ‘herbouwen’ na drie dagen.

Kennelijk is het voldoende om deze verwijzing te maken. Ik vraag me alleen af: begrijpen *wij* deze verwijzing? Als ik het goed lees zegt Jezus: ik mag hier deze gegroeide religieuze markt ‘slopen’ omdat ook jullie mijn leven zullen ‘slopen’. Jezus zegt het niet in verwijtende zin, het is het antwoord op de vraag *waarom* Jezus dit doen mag. Begrijp ik het goed dat hij zegt: ik *mag* het doen, omdat het *moet* gebeuren. Deze oude, deze oeroude Paasviering met alles wat daar omheen gegroeid is, zal moeten veranderen. Deze oude vormen bevrijden niet meer, maar knellen, leiden af, staan in de weg. Er zal nieuw feest komen! Jawel, ook een Paasfeest en ook een bevrijdingsfeest, maar dan van andere orde.

Wat Jezus hier doet - het oude afbreken – zal opnieuw gebeuren met hemzelf. Het mooie, indrukwekkende, gezegende leven van deze bijzonder man, deze mens die ‘zoon van God’ genoemd mocht worden – dat leven zal *ook* kapot gemaakt worden. Ook met een *zweep*, en met een gesel, en met een doornenkroon en uiteindelijk met een kruis! Daarmee vielen dromen kapot, verwachtingen gingen aan diggelen, geloof werd beproefd. Wie zich in geloof aan hem had toevertrouwd moest hem weer loslaten. Jezus werd letterlijk uit hun handen weggeslagen. *Waarom?* Waarom moest zo’n mooi mens in godsnaam gemarteld en gedood worden?

Hier, in ons verhaal, vertelt Jezus vooraf waarom dat gebeuren moest: *‘Dat wat was, moet in wat komt verdwijnen’* Het oude moet plaatsmaken voor het nieuwe. Steeds weer opnieuw. Het oude paasfeest voor een nieuw Pasen; de rabbi Jezus voor de gekruisigde Jezus; de gekruisigde voor de opgestane; de opgestane voor de Geest. Steeds weer vernieuwing. *‘Dat wat was, moet in wat komt verdwijnen’*

Het oude is niet slecht, het is alleen maar *oud*. Het oude houdt ons vast, het oude brengt ons rust, het oude geeft stabiliteit. En God rammelt daar steeds weer aan: jullie moeten voort, onderweg blijven. Het oude is goed, maar het goede is de vijand van het beste...

Dus toch de bezem erdoor? Dus toch radicale vernieuwing? Moeten we dan toch de revolutie uitroepen? *'Weg met het oude!'*

[We zingen Gezang 482: 1,4,5,7,8]

[bij het bloemstuk voor 'biddag'] We bidden vandaag ook ons uitgestelde gebed voor gewas en arbeid. Dat gebed kon inderdaad wel even wachten, ook het voorjaar wacht dit jaar wat langer. Maar we mogen het niet overslaan. Het is belangrijk om te bidden voor nieuw leven. Want wie kan bidden voor de komst van het nieuwe leven, die kan ook danken! Wie bidt voor het nieuwe leven herkent in alles wat groeit en bloeit Gods liefde. *'Want ik zie in alle dingen, Niets dan zijn genegenheid'*

Ho, wacht even! Is dit niet een te romantisch plaatje? Is dit niet een natuurfilm met censuur en filter? Het is een mooi lied hoor, maar als er staat *'Is de hartslag van het leven niet de liefde van de Heer'*, dan lijkt Charles Darwin toch vooral te roepen: nee, de hartslag van het leven is *'the survival of the fittest'*. Het is niet alleen leven en bloeien in de natuur, het is ook heel veel sterven, lijden, parasiteren... En wie een beetje een tuin heeft weet dat dat waar is. Wie zelf dieren houdt weet hoe het is om zieke dieren te verzorgen, zere hoefjes te besnijden, een ontstoken uier te behandelen. Nee, de natuur is niet alleen maar leven – het is leven en dood. Kunnen we het dan nog wel zingen *'Wat mijn ogen ooit ontwaarden, droeg het merk van Gods beleid'...*? Kunnen we nog wel bidden voor nieuw leven?

Ja, ik denk wel dat het kan. En ik zal u ook vertellen waarom – want plotseling zie ik de link tussen wat we hier zeggen en wat we net hebben gelezen: het nieuwe komt steeds weer in de plaats van het oude. Zo gaat het in de natuur. Elk jaar weer vallen de blaadjes en komen er nieuwe. De cellen in ons lichaam vernieuwen zich voortdurend. Er gaan dieren dood en er worden nieuwe geboren – dat is de manier waarop het leven in stand blijft, door zichzelf steeds weer te verjongen, te herpakken, zich te reorganiseren...

Dat is inderdaad 'het merk van Gods beleid' - *'Dat wat was, moet in wat komt verdwijnen'* Dat was wat er gebeurde, heel groot, heel markant, heel radicaal, daar op het tempelplein. Het oude en deels ook vergroeide paasfeest werd verjongd, vernieuwd. Dat gebeurde met Jezus' leven en sterven. Dat gebeurt door de eeuwen van de kerk heen: steeds weer de vernieuwing, de verjonging, de verandering. Juist dat maakt de kerk zo levend, zo sterk en zo vitaal.

Dus ja, we zullen bidden voor de komst van het nieuwe leven. Ja, we zullen bidden voor ons werk, ons gezinsleven, ons hele leven. Ja, we zullen ook bidden voor nieuw leven in de kerk. De vernieuwing zal komen – onmiskenbaar. Wij kunnen haar soms wat tegenhouden ‘er is een oude angst, die ons tegen wil houden’ (zingt Stef Bos), maar het zal gebeuren. Dat is goed. Het oude is niet fout, het oude is goed – maar *oud*.

Bezem door de kerk? *Nee!* Zweep er over? *Nee!* Blijven bij het oude? *Nee, dat ook zeker niet!* Het oude wordt niet afgedankt, maar vernieuwd. Het oude paasfeest werd een nieuw paasfeest – herkenbaar, maar vernieuwd. De gekruisigde Jezus werd de opgestane Christus – herkenbaar maar toch anders. De kale boom krijgt nieuwe blaadjes, maar het is dezelfde boom. De oude kerk krijgt een nieuwe generatie, met nieuwe woorden, met nieuwe vragen en nieuwe antwoorden. Misschien ook wel met nieuwe muziek en nieuwe vormen en nieuwe gebouwen. Maar het oude blijft herkenbaar. De vernieuwing van het oude - dat houdt de kerk in leven, zo is de kerk een oude kerk geworden, en toch ook weer steeds levende kerk gebleven!

“Want alle vlees is als gras, en al zijn heerlijkheid als een bloem in het gras. Het gras verdort, de bloem valt af, maar het woord van de Heer blijft tot in eeuwigheid”

Amen